List 37. **NOVICE** Tečaj LVIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 14. septembra 1900.

Politični oddelek.

Razpust poslanske zbornice.

Vest, ki je že več tednov krožila po vsem časopisju, da se namreč razpusti poslanska zbornica, se je minolo sobote končno vender-le uresničila. Ta dan je uradni list „Wiener Zeitung“ priobčil cesarski patent, ki se glasi tako-le:

„Cesarski patent od 7. septembra l. 1900., zadevajoč razpust državnega zbora in razpis novih volitev.

Mi Franc Jožef Prvi, po božji milosti cesar avstrijski, kralj ogerski in češki itd. itd. dajemo na znanje:

Člen I. Poslanska zbornica državnega zbora je razpuščena.

Člen II. Splošne nove volitve za državni zbor je takoj razpisati in jih izvršiti.

Dano v Našem glavnem in prestolnem mestu dne 7. septembra l. 1900., v 52. letu vladanja.

Franc Jožef l. r.

Körber, Wittek, Spens, Rezek, Giovanelli, Welsersheimb, Böhm, Hartel, Call, Piętak“.

S tem cesarskim patentom se je končala skoro teden dni trajajoča kriza, ki je nastala vsled tega, ker so razne stranke se ustavljale Körberjevim načrtom. Kolikor se je moglo izvedeti, je Körber doznavši, da Čehi ne mislijo odnehati od obstrukcije, hotel najprej oktroirati nov volilni red, jezikovni zakon za Češko in Moravsko in nov opravilnik. Temu so se uprle skoro vse obstoječe stranke, zlasti oktroiranju novega volilnega reda, vsled česar je bil ta del načrta pokopan skoro v tistem trenotku, kakor se je porodil. Oktroiranju novega opravilnika in jezikovnega zakona se je uprl minister Rezek, razpustu pa je nasprotoval minister Piętak. Bili so trenotki, ko je bilo Körberjevo ministrstvo v največji nevarnosti, zakaj Poljaki, nemški liberalci, diplomacija in vojaški krogi so silili na to, da naj se vlada poveri drugim rokam, ki bo s persekucijami ukrotila Čehe. Tudi to ni obveljalo, in tako so se naposled Poljaki morali udati, in je bil sklenjen razpust poslanske zbornice.

Vlada je vzroke razpustu razložila v daljši izjavi, ki jo je priobčila „Wiener Zeitung“ v neuradnem delu. V tem komentarju razpustnemu patentu je rečeno:

„Že tri leta nedostaje državni upravi konstitucionelne utrdbe in kontrole, ostalo je nerešenih največ vladnih predlog in posebno še obsežni gospodarski program, ki je bil predložen državnemu zboru. Vsaka, še tako nujna reforma je obtičala.

Vse želje prebivalstva, ki se tičejo pospeševanja splošnega blagostanja ter njegove lastne davčne moči, in katere kaže izpolniti toliko bolj, kolikor se višajo potrebščine države kakor dežel in občin, morajo zaostajati za jedinim, nikakor na cele države zadevajočim vprašanjem o ureditvi uradnega jezika v posameznih pokrajinah države.

Veliki uspehi svetovne industrije in svetovne trgovine so pripadli drugim državam. Avstrija in njeni narodi so mogli doseči le oni malenkostni delež, kateri sta si pridobila podjetnost in hvalevredni pogum posameznikov, katerim pa so morale priti prav še posebne ugodne okoliščine. Drugače pa so ohromele vse moči, ker zakonodajstvo ne more skrbeti zanje in uprava ne more dati na razpolaganje potrebnih sredstev.

Gospodarsko slabejši stanovi, kmetovalec, rokodelec in delavec trpe največ pod tem neopravičljivim zanemarjenjem.

To ni vzdržljiv položaj. Pri tem morajo videti država in njeni prebivalci svoje interese, katerih zapostavljanje so občutili že doslej dosti težko, takorekoč popolnoma vsemu razpostavljene.

Odkritosrčno prizadevanje vlade, da bi storila z dobrohotnim uslišavanjem na vseh poljih pozabiti žalostne razmere zadnjega časa, je ostalo brezuspešno, njena dosledno izkazana politiška nepristranost ter narodnostna nezavzetnost, vsa njena trajna truditev ni

mogla doseči tega, da bi se prišlo zopet do legislativnega dela, odkazanega ljudskemu zastopstvu po državnem temeljnem zakonu. Razpust državnega zbora je postal velevna zahteva.

Vlada polaga volilcem na srce, uvidevati pri novih volitvah, ki se imajo takoj izvršiti, odločno svoje gospodarske interese. S tem bodo pospeševali utrditev države in povišali njeno sposobnost, podpirati prebivalstvo na potu vsestranskega razvitka z obilnim uspehom.

Vlada je zadostila z razpustom drž. zbora, ki ni storil nobenega pozitivnega dela, enemu konsticijonalnih temeljev.

Kolikor resnejše so se razvile razmere, toliko bolj sili volilce dolžnost, imeti pred očmi pomembnost svojega glasu v trenotku, v katerem dobi ljudstvo zastopstvo, ki se ima na novo voliti, za svojo bodočo delavnost odločilno obliko. Volilci bodo imeli odločevati, ali ima neprecenljivo dobro, ki tiči v neprestanosti konstitucijonalnih naprav, priti ob vso svojo veljavo na ta način, da te odpovedo vedno z nova vsako praktično delovanje".

Tako govori vladna izjava. Suhoparna je, a vender pove dosti. Vlada pozivlja volilce, naj pošljejo v državni zbor take poslance, ki ji ne bodo delali obstrukcije. Da bi se ta vladna želja izpolnila pač ni misliti. Čehi ne bodo dali svojim poslancem nezaupnice, nego jih pošljejo zopet na Dunaj, in bržčas se še pomnoži število tistih, ki bodo delali obstrukcijo. Vladni apel na volilce ne bo imel uspeha, in če Čehi ne bodo sami opustili obstrukcije, tudi novi državni zbor ne bo mogel funkcionirati.

In kaj potem? Dokazano bo, tako pravijo Nemci, da parlamentarizem v Avstriji nima tal, in da se mora umakniti absolutizmu, ki bo seveda nemški in absolutični. Tudi vlada stoji na tem stališču, kakor kažejo zadnji odstavki njenega komentarja cesarskemu patentu. Ali pri tem ni pozabiti, da je odprta še tretja pot, namreč prememba ustave v smislu avtonomije kraljestev in dežel, in ker je absolutistično vladanje za dlje časa nemogoče, centralistični parlament pa bo ubit, ne bo naposled nič drugega preostalo, kakor da se merodajni krogi odločijo za revizijo ustave.

Politični pregled.

Notranja politika. — Po najnovejših poročilih se bodo vršile volitve v vseh kronovinah, razen Galicije, Dalmacije in Bukovine v dobi od 2. do 15. januvarja l 1901. V omenjenih treh kronovinah pa se bodo vršile iste že tekom druge polovice meseca decembra t. l.

Izgredi v Sarajevu. — Na dan proslave 25letnice sultanovega vladanja so bili v Sarajevu precejšnji izgredi. Redarstvo je namreč prepovedalo razsvetljavo, katero so hoteli Mohamedanci napraviti. Okoli 6. ure zvečer so začeli redarji hoditi po hišah in naznanjali, da je razsvetljava prepovedana, ali dosegli so ravno nasprotno, ker v pol uri je bilo mohamedansko mesto sijajno razsvetljeno. Redarstvo je začelo gasiti luči, ali ljudstvo se je temu protivilo in nastali so izgredi. Konečno so se redarji umaknili in pozvali ognjegasce na pomoč, da jim pomagajo pogasiti luči. Tudi sedaj se je razjarjeno ljudstvo uprlo, na kar so prišli trije oddelki vojakov, ki so z nasajenimi bajoneti razkropili množico. Ranjenih je baje mnogo, in bati se je novih izgredov. Ako je vse tako, kakor poročajo, je razvidno iz tega, da v Bosni ni vse tako, kakor ki bi imelo biti, da ne vladajo tam tako krasne razmere, kakor jih zna slikati gosp. Kallay!

Madjarsko nasilstvo nad Slovaki. — Slovaški urednik Pistor je bil po madjarski justici obsojen radi političnega prestopka na 8 mesecev ječe. Ko se je vrnil po prestani kazni v turčanski Sv. Martin, so ga slovaški rodoljubi sprejeli na kolodvoru, in radi tega jih je madjarska sodnija obsodila, ker so s tem činom baje odobravali kaznjivo dejanje. Obsojeni so se pritožili na najvišjo sodnijo, toda ista je kazen še zvišala, ter obsodila: odvetnika Dulo (prej šest tednov) na šest mesecev, pesnika Svetozarja Hurbana (prej 14 dni) na pet mesecev, Blaža Bulo, Pavla Modrona in Andreja Holašana (prej 8 dni) na tri mesece ječe. Ostalih 17 meščanov je dobilo po dva meseca ječe. Tako je govorila madjarska justica v avstro-ogerski državi koncem prosvitljenega XIX. stoletja, ter obsodila uboge Slovake na kazni radi pravega niča, ali obsodila jih je, ker so Slovaki! Slovani v tostranski polovici so zatirani na vseh koncih in krajih, ali še bolj pa so zatirani naši bratje Slovaki, katere Madjar kar siloma tira v c. kr. ječe samo zato, ker se mu ne dajo na prvi hip pomadjariti ter se kažejo celo sem in tje očito sinove svojega naroda „Glos Naroda", poljski list, je izrekel, razpravljaje o tem dogoku, prav imeniten nasvet, da bi se namreč morali vsi Slovani v državi potegniti za uboge slovaške zatirance ter predložil glede na to dejanje cesarju posebno spomenico, kajti kar se dela s Slovaki celo pod imenom najvišje osebe, presega že vse meje. Tista obsodba nas poučuje o tem neizpodbitno. Želeti je, da se taka nasvetovana spomenica tudi gotovo uresniči.

Kitajsko. — Ruska zunanja politika je doslednja v tem, da ima Kitajska mir, v katerem se more razvijati in napredovati. Nemčija pa bi rada igrala ulogo roparja, česar ji Rusija ne dovoli. Zato se nemški listi togotijo ter dokazujejo, da je nastala v „koncertu velevlastij disharmonija" in se delajo jako ogorčene radi samovlastnega postopanja Rusije, kakor bi bila Rusija komu odgovorna za to, da ne mara nadaljevati klanja in pustošenja po Kitajskem ter noče svojega vojaštva pošiljati v smrt brez vzroka. Resnica je, da je dosegla nemška državna umetnost, zlasti politika Viljema II. na Kitajskem velik fiasko. Velevlast, ki je hujskala za vojno, je bila Nemčija, nemški poslanik pl. Ketteler je najbolj žaljivo postopal proti Kitajcem, in nemški protestantski misijonarji so provzročili največ nevolje med narodom Nemčija in njen cesar sta v prvi vrsti zakrivila nemire na Kitajskem, a potem klicala na maščevanje ter prelivanje krvi. Velevlast, ki je vedno svetovala k zmernosti in miroljubju pa sta bila slovanska, absolutistična Rusija in njen car. Nemški cesar je spustil celo serijo krvoločnih govorov v svet ter zabičeval vsakemu oddelku vojakov, naj jim bodo Atilove čete vzor ter naj ne dajo Kitajcem nikakega pardona. Rusija in Japonska pa bodeta s svojo mirno, taktno politiko dosegli več kakor Nemčija, a vrhu tega jima bode Kitajska kot svojima prijateljema še hvaležna. Nemčija bo imela le velikanske stroške, a poleg moralne škode — sijajno blamažo. Končno pa bode še nemški drž. zbor povedal svoje mnenje nemški diplomaciji, ki meče milijone proč za nič in za nič, ne da bi prej vprašala zastopnike davkoplačevalcev, ali so s tem zadovoljni. Govori se, da je nemški cesar po neki paradi pri obedu častnikom dejal, da Nemčija Pekina ne izpusti iz rok, če bi bilo treba mobilizirati vse kore. Član ruskega zunanjega urada profesor Martens je izdal brošuro, ki je kot mnenje vplivnega ruskega politika napravila na evropske politike precejšen utis, in kateri povzamemo nastopne misli: Nujno potrebno je, da krščanske velevlasti opuste misel, da je mogoče prepričati Kitajce o pre-

moči evropske kulture le s surovo silo; potrebno je, da se Evropa vedno spominja, da ima Kina štiri tisočletno kulturo, ki se znatno razlikuje od kulture krščanskih narodov, in ki se v Kini ceni in spoštuje. Evropske države ne smejo nikdar pozabiti, da so njih podaniki na Kitajskem nepovabljeni gostje, ki so si s silo priborili svoj dohod; Evropa naj se vedno spominja, da se Kitajci resno prizadevajo, čuvati svoje tradicije, vlado in nedotakljivost rodne zemlje, in pritrditi mora vsak, da ima 400milijonski narod neizpodbojno pravico, urediti svoje bivališče po svoji volji. Te upravičene kitajske zahteve mora solidarično spoštovati cela Evropa. Kitajcem se mora v vsakem slučaju dokazati, da so Evropejci zastopniki kulture, ki je vzvišenejša od Kitajske. S tega stališča pa ne smejo evropske in ameriške vlade nikdar odobriti nastopa, ki bi bil v nasprotju z nravnostjo in pravičnostjo. Krščanske vlade morajo marveč dokazati pred svojo vestjo in celim človeštvom, da pospesujoč trgovinske interese v Kini, nimajo namena postopati krivično in zlobno.

Obrtnija.

Petrolejska industrija v Rusiji.

Iz Rusije prihaja največ petroleja v naše kraje. Baku je glavno mesto nafta-industrije in ta pokrajina silnega gospodarskega pomena za vso državo. Nafta je takorekoč življenski pogoj ruske industrije sedanjih dni, ker nadomešča na mnogih krajih drva in premog kakor kurivo, zato tudi nikjer ne pride toliko nafte v porabo, kakor baš v Rusiji Ker pa je vprašanje po petroleju tudi izven Rusije ogromno, se prizadevajo tamošnji geologi, da razkrijejo več in več zakladov nafte v zemlji. To se jim tudi često posreči, kajti ne samo v evropskih pokrajinah Rusije je ogromno petroleja, tudi v Aziji je še veliko teh prirodnih zakladov, posebno v Kavkazu in v transkapiškem ozemlju. Jeden tak zaklad so našli nedavno v zahodnem Kavkazu v pokrajini imeretški v bližini naselbine Tedeletje. Zaklad obeta biti ogromen. Olje vre na mnogih krajih kar ščiščeno iz zemlje, a resnična zakladnica istega je še le v globočini kakih 100 metrov pod površjem. Poskušnja te nafte je dala 300 stopinj vrednosti. Drug velik zaklad je na nasprotnem koncu kavkaškega pogorja v okraju Kuba nedaleč od nove proge mej Baku in Petrovskem. V transkaspiškem ozemlju so že pred več časa našli ogromne zaklade nafte v bližini Krasnovodska ob kaspiškem morju in na otoku Čeleki, katere zaklade že dvigujejo. Nadalje nameravajo pričeti izkoriščati tudi okolico Čangir-Tagiju in Teke-Beli v pokrajini Fergana na kitajski meji, kjer je tudi ogromno petroleja v zemlji. Tudi ti zakladi niso daleč od železnice (postaja Ansišan). To pa so le še neznatni deli ruskega bogastva nafte, mnogo mnogo je še neodkritega, kdo ve, koliko je ob novi sibirski železnici še v zemlji zakladov, kateri še čakajo delavne roke! Edina škoda je le, da se ruski domači kapital in ruska domača podjetnost tako malo briga za svoje podzemsko bogastvo, in da puščajo Rusi le tujcem, da se mastijo na njenem blagu. Dokaz o tej malomarnosti je baš sledeče dejstvo. Ruska krona t. j ruski car ima v Baku in tam okoli velika podjetja na petrolej. Človek bi mislil, da so ta kronska podjetja dobro nadzorovana, toda motil bi se. Z naftotoki na polotoku Apšeron, ki so last ruske krone uganjajo izvestni ljudje veliko zlorabo tako, da narašča iz te zlorabe škoda znašajoča mnogo milijonov rubljev. Stvar je namreč taka. Veliki otok Ašperon je monopolna toraj izključena last ruske krone in je poln petroleja. Toda od desetletij sem so se naselili ondi Perzi, Armenci t. j. judje in si osvojili kraj za krajem, brez da bi od vladne strani se kdo brigal za to, najbrže so bili merodajni krogi celo podkupljeni od privatnih podjetnikov. Ko pa je naposled venderle posegla vmes merodajna roka, so ti roparji na kronski lasti rekli, da jim ne more nikdo braniti, ker so že čez deset let lastniki in je njih posest že pravoveljavna. Na ta način je čez 3.000 desjatin kronske naftične zemlje prešlo v roke tem lopovom.

Ako se pomisli, da je ena sama desjatina na otoku Apšeronu vredna na tisoče, da, tudi do milijona rubljev, kolike škode ima krona tem potom. Ruska krona je leta 1813, ko je bil Kanat Baku priklopljen k ruski državi, uvrstila vse pokrajine in naftine zaklade na otoku Apšeron v državne posesti. Še le leta 1872 je podarila krona onim vojakom, ki so se izkazali s posebnim junaštvom v kavkaški vojni, po 100 desjatin naftine zemlje, ki so smeli petrolej dobivati za svojo korist, a drugemu ni dovolila ničesar. Kolikor škode pa ima krona vsled tega ropa po tujcih, bi lahko pokrila velik del državnega budgeta. Iz tega poročila pa se vender da posneti kako ogromna bogastva hrani Rusija, in da bi Slovenci storili prav, ako se selijo v Rusijo.

Kmetijstvo.

Čebeloreja.

Vlada potrebuje novcev; vender ni nikoli v zadregi, kje bi jih dobila. Da nam je pa sladkor podražila, zadela je s tem srednji in nižje sloje ljudstva najhuje. Ker je pa človeški rod že navajen in podvržen sladkemu, zakaj bi ne segli po tem, kar nam je bolj zdravo, bliže in ceneje, in to nam nanosi naša toliko marljiva čebelica. Le glej jo, kako hiti od cveta do cveta in ne počiva pred, da težko obložena prileti domov, tukaj odloži svoje breme ter gre zopet nabirat. Tako dela naprej, dokler po šest- do osemtedenskem trudapolnem delu konča svoje življenje. — Med pa, ki ga nanosi v svoje stanovanje je sladčica, katero so že ljudstva v starem veku poznala in čislala. Iz strdi so si delali zdravo pijačo ter jo rabili za različna zdravila. Ko sem obiskal necega čebelarja, pravila mi je mati, da dobivajo otroci v kavo in mleko le med in ti otroci so bili zdravi, rudečelični in krepki, da jih je bilo veselje gledati. Čebele tedaj k hiši, in potem nam ne bo treba za sladkor denarja izdajati;

ker se je pa ta podražil, dobil bo tudi med še višjo ceno ter nam bo dobro došel dohodek.

Naša domovina je pa kakor nalašč stvarjena za čebelorejo. Družba sv. Mohorja je bila tudi že o tem prepričana, ko je izdala „Čebelarčeka“. Pri nas ima čebela dovolj paše. Zgodaj spomladi cveto po vrtih vijolice in trobentice, po gozdih pa zdatno resje. Največ ji pa ponuja sadno drevje, katerega je ravno naš Slovenski Štajar jako bogat. Dokazano je tudi, da v krajih, kjer ljudje čebelarijo, sadno drevje bogateje obrodi. Ljubi Stvarnik je namreč med drugim tudi čebeli odločil delo oprašenja dela v naravi. Čebela letaje od enega cveta do druzega združuje s svojimi nožicami obojı plemenski prah.

Ni pa dovolj, ako kupiš čebele ter postaviš panj ali čebelnjak ali pod streho; čebelam je treba tudi pri delu pomagati ter jim ga olajšati, da imaš več dobička. Čebela ima mnogo sovražnikov, ki lahko uničijo ves zarod. Že živalca sama se nam smili, da mora poginiti, povrh tega trpimo pa še škodo. Ako se matica zgubi ali pogine, zgubimo ravno tako vse čebele ali dobiček od ednega panja. Po hudi zimi umori jih glad ali žeja. Iz teh in še mnogo druzih vzrokov razvidimo, da je treba k umni čebeloreji premakljivega satovja, katero je že pred mnogimi leti izumil župnik Dzirdzen. Pri tem satovju imamo čebele takorekoč v rokah, kajti pogledamo lahko če ima zarod matico, če je ta plodovita in če se niso v panju vešče in njih črvi naselili; tudi laglje pokladamo čebelam medu ali sladkorja in vode, lahko jim stanovanje osnažimo, in kar je najvažnejše, kadar hočemo med imeti, nam jih ni treba neusmiljeno moriti. V jeseni ima vsak panj večinoma mlade čebele in te so poklicane zgodaj v spomladi iti na delo. Da imaš pa več delavk na spomlad, zakaj bi jih pa v jeseni moril. Panju, kateremu hočeš med ali vosek vzeti, umori v jeseni le matico. Vzemi pa zmiraj panj s staro matico, da ohraniš mlado; kajti čim mlajša je matica, tembolje je plodovita, namreč več jajec leže. Ostale čebele pa kadé zmeči mirnega hladnega dne k drugemu panju. Istotako lahko združimo več panjev v jednega. To se lahko zgodi le, če imamo panje s premakljivimi satovi. Ako združene čebele s tobakovim dimom nekoliko omamimo, bodo se popolnoma sprijaznile. — Zdaj imaš že v jeseni močen panj, čebel je mnogo in te se stisnejo v mrzli zimi; ker jih je pa mnogo, tem topleje jim je in čim topleje jim je, tem manj rabijo živeža. Ko pa pride vesela spomlad, jih gre mnogo na delo, in ti imaš zgodne in močne roje ter pričakuješ lahko vsled tega obilo medu.

Da je treba večkrat v panj čebelam pogledati, razvidimo iz sledečega: Enemu naših kmetov prileti pred par leti roj ter se mu vsede na drevo blizu hiše. Ker se gospodar ni oglasil, naprosi ta sosednega čebelarja za panj in ga postavi potem s čebelami vred tudi pri tem v ulnjak. Pogovorila sta se, da se bodeta v jeseni z medom delila. Ko je pa prišla jesen, imel bi rad ves med ta, ki je roj našel, on stuhta, da mu gre pravica do vse panjeve vsebine. Necega večera, ko čebelarja ravno ni doma, pritihotapi se k ulnjaku in z žveplom pogumno zamori svojo živo lastnino. Veseli se sladke strdi, pa, ko odpre panj, najde le nekaj razjedenih satov, kacih 30 žveplanih čebelic mnogo nesnage in še več tolstih vešč in njih črvov.

Priporočujemo tedaj panje s premakljivimi sati, vendar nočemo povdarjati: s starim proč! Tudi stari naj ostanejo v čebelnjaku, dokler se čebelar ne priuči in privadi dela s premakljivimi sati. Tudi čebelarju je treba zmiraj čitati — tudi on se nikdar ne izuči. Panj s premakljivimi satovi lahko napravi vsak mizar po vzorcu, katerega se ali kupi ali sposodi. Suhe deske se pa nahajajo pri vsakem našem kmetu in temu so naše vrstice namenjene.

Ocetna kislina je strup.

Že nekaj časa sem čuje se o zastrupljenjih po ocetni kislini, tako da se ne samo sodnija, ampak tudi časopisje mora s tem pečati ter pisati proti razširjatvi tega nevarnega izdelka.

Pred kratkim (5. julija t. l) bila je v Gradcu sodnijska obravnava, in je bila neka tamošnja gostilničarka obsojena na dvamesečni zapor, ker je ocetno kislino brez nadzorstva pustila in nek obliznjivi deček je potegnil par požirkov, misleč, da je vino, a je po groznih bolečinah umrl.

Ocetna kislina je ravno nasprotno, kar je naravno izdelani jesih ali pa vinski jesih, ker je napravljena iz lesa, ter je torej kemični izdelek. Ta kislina je še le razredčena z 30—40krat toliko množino vode porabna za jesih. Okusna ni tako, kakor štajarski jesih, zdrava tudi ni; če pa pomislimo, kako se mora skrivati in koliko imeti opravila z pomešavanjem, je tudi predraga.

Ako k zgornjem smrtnem slučaju navedemo še slučaje: 25. maja t. l. je na Kranjskem nek deček materi vzel steklenico in pokusil ocetno kislino, umrl je; dalje je nek delavec premalo razredčil kislino za solato, plačal je svojo neprevidnost s smrtjo v 4 dneh, še s temi slučaji ni konec zastrupljenj, nasprotno, ravno na deželi pri delavskem stanu so ljudje bolni, a ne vedo od česa, ker potovalci svoje blago najraje ponujajo ljudem, kateri ne poznajo te strupene tvarine. Steklenice so z „Nerazredčeno ni užitno“ zaznamovane, a to ne koristi dosti, kakor se razvidi iz smrtnih slučajev.

Ocetna kislina je blago, katero bi se moralo prepovedati agentom ponujati — ker je strup.

Družinski oče ali gospodinja pa bi se morali varovati takih izdelkov, ter raje domači jesih uživati — ne pa nesreči vrata odpirati.

Ocetna kislina pa je koristna za zatiranje stenic, kot jedilni jesih pa ne spada v promet, ker je strup in so oblasti že radi množečih se nezgod počele delati na to, da se nekaj proti razprodaji ukrene.

Poučni in zabavni del.

Labudova pesem.

Novela.

Spisal Georges Ohnet.

(Dalje.)

Ganljivo je bilo gledati tega znamenitega umetnika, kako se peča starček ž njim kakor z dijakom, kako potrpežljivo ponavlja pasaže, katerih izvedenje se mu je zdelo težavno, in kako za staro opravo v sobi, za rože zunaj oken, za ptiče na vrtu — izvaja nebeško godbo, katero bi bilo razvneto občinstvo poslušalo na kolenih. Ko se je pa bližala jesen, je zopet podvzel svoje umetniško potovanje po svetu.

Obdan s častjo, bogat na slavi in denarju, je dosegel trideseto leto, ne da bi bilo njegovo čelo dobilo kak znak omrzelosti ali starosti. Tedaj je ustregel silnim prošnjam imenitnega prosilca ter se odločil prepluti ocean in igrati v Ameriki.

Pri tem je izrekel željo, da bi rad prebil nekaj tednov v Angliji. Knez de Galles, ki se je kazal vedno kot njegov imeniten častitelj, ga je povabil na lov na Škotsko. Vender si je knez želel, da kraljica, ki Marackzy-a ni še nikdar slišala, takoj sliši njegove umetne glasove.

Zabava je bila prirejena v Windsoru. Ko se je Stenio pojavil v salonu z gosli v roki, je nastalo fino šumenje, na kar je v skupini dam, okoli vladarice zavladala tihota, ki je na godbenika močno vplivala. Nasmejal se je in, ne da bi privzdignil oči in na lahko potolkel z lokom v pozor svojemu spremljevalcu, da se pripravi, na kar je začel.

Igral je sen v melanholičnih melodijah, ki so izražale narek trpeče duše, ki se je pripravljala zapustiti zemljo; ta sen je imenoval „Labudovo pesem.“ Pod njegovimi izbornimi prsti so se menjavali spomini na srečno minulost, na vesele blesteče zabave s srce pretresujočo dejansko bolestjo sedanjosti. To že niso bile gosli, ki so tukaj pele, to je bilo ranjeno srce samo, ki je izlivalo največjo bedo s svojimi poslednjimi vzdihi.

Stenio, imajoč oči zaprte, kakor je imel navado, in pozabljujoč na vse, kar se je godilo v njegovi okolici, ves zaglobljen v izvršetek svojega dela, je izvajal poslednje glasove, čiste kakor dih angelja stopajočega proti nebesom, ko ga je vzdramil v tem globok vzdih, rušeč sveto tihoto očaranih poslušalcev, da je privzdignil oči.

Z jednim pogledom je preletel žarečo svitlobo dvorane, in dva koraka pred seboj v prvi vrsti je zapazil mlado devojko, koje obličje je kazalo velikansko notranjo ginjenost, in koje lica so bila omočena s solzami. Z rokami, sklenjenemi kakor pri molitvi je stala nepremično. Dvignjena z inspiracijo znamenitega godbenika je odletela v prostore, posvečene z večno poezijo. Nebeški glasovi so očarali njen sluh, brezkončna ljubeznjivost je presunila njeno dušo, in želela je neprenehoma ostati tako in poslušati ta božanski koncert.

Godba je naekrat prenehala, oglasilo se je ploskanje in okoli devojke je nastal nemir; to je bil občni nemir, vsi prisotni so brez ozira na etiketo glasno vstajali, da bi izkazali Steniu čast. Začutila je, da jo je prijel nekdo za roko in slišala nežni šepetajoči glas: „Maud! Slišiš! Maud!“

Oči so se ji odpirale, kakor da se je prebudila iz sanj, iz prsij se ji je izvil vzdih, in smehljajoč se svoji sestri, ki je bila sklonjena nad njo z nekakim nemirom, je rekla:

„Ah! Daisy, kako daleč sem bila od tod!“

Potem je mogla videti, kako je godbenik, stoje v krogu vojvodin, sprejemal poklone z majhno resnostjo. kratkem razgovoru ga je pa zopet videla, ko je stal na njeni strani, pripeljan od kneza samega. Stenio se je pred njo poklonil, potem ko je visoki protektor rekel: „Miss Mellivan, — moj prijatelj gospod Marackzy, ki je želel doseči čast, da bi vam bil predstavljen.“

Maud je zašepetala nekaj nerazumljivih besed. Zdelo se ji je, da ji gori v prsih nepreneslјiv ogenj. Ko je bila zopet nekoliko hladneje, se je knez oddaljil, in godbenik je odšel zopet igrat. In očarovalni lok jo je dvignil zopet na prejšnje stališče.

Obisk Marackzya, ki je imel trajati nekoliko dnij, se je podaljšal za nekoliko tednov. Ameriški žurnali so oznanovali, da je njegov prihod zadržan. Kmalu pa je bilo jasno, da v Ameriko sploh ne odide.

Nepremagljiv čar je zadrževal Stenia v Angliji. Zavrnil je vse prošnje, da bi sodeloval pri koncertih; videti je bilo, kakor da si želi, da bi se pozabilo, da je umetnik po poklicu. Hodil je često v družbo, igral je, jezdil na lov, živel na najrazličnejše načine.

Popolnoma ves se je spremenil. Še nikdar se ni zgodil, da bi bil ugodil prigovarjanju dam. Toda zdaj je zadostovala jedina beseda miss Mellivanove. Vzel je gosli, kjerkoli, in igral s svojim pesniškim vzletom najstrastnejše melodije, kakor da bi hotel ž njimi vliti čarobnega napoja v srce mlade devojke. In res je imel vselej uspeh, in Maud je na perutih sanj sledila temu posebnemu čarodeju, kamorkoli se mu je poljubilo zavesti jo.

Markiz de Mellivan Grey, prvi tajnik admiralitete, je milostljivo pozval tega slavnega umetnika, na svoj dom. Na koncu pomladi ga je povabil, da bi šel ž njim za nekaj dnij na Irsko. Ta plemeniti lord je sklenil, da uvede Marackzya v odlično irsko družbo.

Ovdovel, ko ste bili njegovi hčeri še popolnoma majhni, jih je poveril skrbi guvernante, stare gospe ostre narave. Nikdar ni sumil, kak vpliv ima Stenio na njegovo Maud. Niti enkrat ni opomnil devojke, ko je upirala vroči pogled na tega velikega umetnika. Zelo ponosen na svoj rod bi ne bil dopustil, da bi se dete njegovega imena ponižalo k temu ženialnemu človeku nizkega rodu. Poslušati ga, baviti se ž njim — bodi! Toda jednačiti se ž

njim, kakor s sebim jednakim, ljubiti ga? To je ponižanje, kakoršnega ni mogla razumeti njegova stara plemenitaška glava

Ustanovljen na svojem gospodarstvu v Dunloe blizu Dublina, je pričakoval nekoliko dnij Marackzya. Godbenik je odkladal prihod dan za dnevom, da bi se reklo, da se je bal prikazati pred lordom Mellivanom. Konečno je prišel nekega jutra telegram, naznanujoč uro njegovega prihoda, na kar je prišel sam.

Komaj se je kočija pripeljala čez vrata, je odšla Maud zelo bleda v svojo sobo. Lord Mellivan, stoječ na peronu, je pristopil k svojemu gostu in mu molil desnico nasproti. Stenio se je spoštljivo priklonil, in ne da bi prijel podano roko, dejal z resnim glasom:

„Gospod markiz, preje se ne pustim od vas pozdravljati; moram vas prositi za prijazen razgovor na nekoliko trenutkov. Ko me slišite uvidim, ali imam biti vaš gost ali se oddaljiti.“

Lord Mellivan je z začudenjem zvedano pogledal Marackzya in opazil, da ni v popotni, ampak v salonski obleki. Kočija, v kateri se je pripeljal, ni privažala nikakega kovčega. Molče sta odšla v salon. Razgovor je trajal četrt ure, na kar so se vrata zopet odprla. Marackzy je odhajal spremljan od Mellivana. Na pragu je napravil Stenio proseč gibljej, na katerega mu je odvrnil velikaš s posmehom. In ko je markiz, ne menéč se več za njegovo prisotnost, odšel zopet v poslopje, je vrgel vroč pogled okoli sebe. V tem trenotku se je odgrnila zaslona v jednem izmed oken prvega nadstropja. Objavila se je plavolasa glavica, Marackzy se je obrnil k nji z breznadejnim „z Bogom“ in z bolestnim obličjem skočil v kočijo.

Miss Maud je ostala nekaj dnij zaprta v svojih sobah. Mislilo se je, da je bolna. Pozneje se je lord Mellivan objavil v Angliji, spremljan samo od svoje mlajše hčere. Razneslo se je poročilo, da je stareja hči postala nervozna, in da so ji zdravniki odrekli ozdravljenje, če ne bo živela v samoti in miru pod irskim nebom. Globoka žalost, katera se je čitala lordu Mellivanu na obrazu, je pričala o istinitosti te govorice.

Potem so nekateri ljudje trdili, da so videli Maud z Marackzym na Nemškem. Sorodniki in prijatelji lorda Mellivana so bili razburjeni in so se odločili, o tem mu poročati. Poslušal jih je z ledenim obrazom; potem je s temnim glasom in s premagovanjem pričel govoriti:

„Naposled naj se govori danes med nami o moji hčeri Maud. Jasno je, da je zapustila moj dom, da je šla z Marackzyem. Poročila sta se preje kakor sta zapustila Anglijo. Ona je po zakonu njegova soproga. Za našega bivanja na Irskem je imel ta umetnik toliko drznosti, da me je prišel prosit za roko miss Mellivan. Nato sem odvrnil snubca, naj se takoj odpravi. Potem mi je pa priznal, da ga moja hči ljubi, in da se je v njenim sporazumljenju odločil k temu koraku. Pristavil je, da je bogat, imeniten, in me silno prosil, naj dovolim v to. Jaz sem ostal pri svojih besedah. On je odšel. Moral sem pa poslušati prošnje svoje Maud. Bila je vsa obupana. Ta bednik jo je očaral. Ona potem cele dneve ni nič govorila, skoro nič jedla, upirala oči v daljavo in napeto poslušala, kakor da čuje iz daljave tajno godbo. Storil sem vse, da bi jo rešil iz tega stališča; nič ni pomagalo. Zanašal sem se na njen ponos. Upal sem, da pride do spoznanja, kako velika razlika jo loči od njenega ljubljenca. Ukazal sem svoji hčeri Daisy in guvernanti, miss Harrietti, da naj ne odhajati od nje. In nekoliko za tem ste našli njeno sobo prazno . . . Pobegnila je, zapustivši svojega očeta, svojo sestro in krov, pod katerim je umrla njena mati — pozabila je na vse za tega veternjaka! . .“

Lord Mellivan je nekaj časa molčal in si zakrival obličje z rokami; potem je rekel z jeznim premikljajem: „Ukazal sem vam, da od tega dneva nikdar ne izgovorite pred menoj imena te nesrečnice. Jaz ne poznam nobene soproge gospoda Marackzya, imam le jedino hčer! Hoteli ste vedeti resnico — povedal sem vam jo . . .“

III.

Polagoma se je pozabljalo na ta dogodek. Boj med lordom Mellivanom in Steniem se ni vršil naravnost. Najboljše zmožnosti godbenikove se niso nikdar kazale v tolikem lesku, kakor po njegovi ženitvi. Reklo bi se, da je hotel s silo svojih uspehov pripraviti mlado soprogo k temu, da bi pozabila na žalost, katero ji je pripravila ljubezen do njega. Napravil je okoli Maud nekako triumfalno atmosfero. Uničil je predsadke vseh, dobil se je vseh simpatijo, vseh občudovanje. Z vplivom svoje umetnosti je dosegel, da se ni dajalo prav užaljenemu očetu, in da se je godrnjalo proti njegovi trdoglavosti, ravnaje se tako ostro proti temu ženijalnemu neplemiču, ki se je v splošnem dvignil med največje velemože.

Za dve leti je očaral Marackzy vso Evropo. Svoji soprogi je preskrbel vse priboljške, o kakoršnih je mogla le sanjati. Dobrodošla povsodi in vabljena povsodi, na dvore in med visoke kroge, je žarela tam z ljubeznivim čarom svoje lepote. Tako je dopolnovala Marackzya. Brez nje bi bilo manjkalo marsikaj pri posebni sreči mladega umetnika. K njegovi kroni je priklopila ona najlubkejši okrasek — to je ljubezen. Stenio, bogat, povsodi dobrodošel, ljubljen, je bil videti kakor živa slika zemeljske sreče. Vendar je stala za tem triumfalnim vozom usoda pripravljena, da dokaže, da nobena radost tu doli ne traja večno.

Koncem prvega leta, kar sta bila skup, se jima je narodil deček. In v materinski ljubezni se je raztopila poslednja Maudina žalost. Za nekoliko mesecev je popolnoma pozabila na preteklost. Angeljska krasota, ki jo je napravila zmožno, vladati nad svetom, se je zdela sedaj njenemu soprogu še krasnejša še vabljivejša. Vmešala se je v resnici v njegovo umetniško življenje. Radovala se je zelo prijetno njegove slave.

Ko je Marackzy dospel do zrelosti svojega talenta, je gledal in hrepenel više ter hotel priti v gledišče. Opera mu je bila odprta. Hitro je nastopil v fantastičnem

baletu „Dzin“, v kterem se je dvignila njegova fantazija v popolni prostosti, — potem v operi „Matija Korvin“. Tedaj navdušenje njegovih občudovateljev že ni poznala nikakih mej, in počutil se je že na potu, zjednačiti se z najboljšimi mojstri.

Med tem se je pa zgodilo, da je poskusila Maud brez soprogove vednosti poravnanje razmer s svojim očetom. Napisala mu je nežno in pokorno pismo, v katerem ga je prosila za odpuščanje. Mislila je, da bode plemeniti lord mogoče manj strog nasproti soprogi Marackzya, ki je bil po občni aklamaciji priznan za velikega skladatelja, kakor nasproti Stenia, ki je bil le reven virtuoz Toda za teden dnij je dobila svoje pismo neodprto nazaj. (Dalje sledi).

Novice.

— **S sabljo po glavi.** Prejeli smo naslednji popravek: Nst 753/00 Slavnemu uredništvu „Novice“ v Ljubljani. Temeljem §. 19. tiskovnega zakona poziva podpisano državno pravdništvo po sporazumljenju s c. in kr. 3. kornim poveljništvom slavno uredništvo, da objavi z ozirom na članek v listu št 35. z napisom: „Glavo je s sabljo presekal“ sledeči uradni popravek: Ni res, da je glavo s sabljo presekal neki stotnik reservistu njegove kompanije, ker je reservist zanikarno šel brez stotnikovega dovoljenja vodo pit. Ni res, da ga je reservist, oče 5 ali 6 otrok, umrl. Ni res, da se je zgodil uboj Stvar se marveč skrči na to, da se je na poti lovskega bataljona št 7 blizo Rakeka dne 24 avgusta 1900 poveljnik prve stotnije vsled upora nekaterih vojakov pri zajemanji vode primoranega videl, orožje rabiti, da bi si pridošil potrebne pokorščine, in da je pri tem lovec-reservist samskega stanu zadobil lahko oškodo na glavi, ki se je v nekaterih dneh brez vsacih nasledkov zacelila. Vojaško-sodne poizvedbe o tem dogodku se vrše. C. kr. državno pravdništvo. V Ljubljani, dne 12 septembra 1900.

— **Osebne vesti** Škof v St. Cloudu v Ameriki preč. gosp. A. Trobec je prišel minoli teden na nekaj časa na Kranjsko in sicer v svoj rojstni kraj v Polhovi Gradec — Pravni praktikant pri dež sodišču v Ljubljani gosp. Anton Kuder je imenovan asistentom pri finančnem ravnateljstvu gosp Herman Salomon in Avguštin Zajec sta imenovana za računska asistenta pri deželni vladi.

— **Odlikovanja.** Arhitekt gospod Makso Fabiani, doma iz Kobdilja na Krasu, je dobil na svetovni razstavi „Grand prix“. Portir v ljubljanski tobačni tovarni gosp. Fran Fruchs je povodom svojega umirovljenja dobil srebrni zaslužni križec

— **Maša zadušnica** za pokojno cesarico Elizabeto so bile dne 10. t. m.

— **Slovenska umetniška razstava** se otvori v soboto dne 15. t. m. opoldne na slovesen način in bo odprta do dne 15 oktobra. Isti večer bo v „Narodnem domu“ slavnostna akademija s prav odbranim vsporedom.

— **Slovensko gledališče.** Nova sezona se otvori dne 22. t. m. z opero „Aido“.

— **Katoliški shod v Ljubljani** se je vršil od ponedeljka do srede. Udeležilo se ga je poleg kardinala Misije, škofa Jegliča in škofa Napotnika nad 400 duhovnikov in nad 1000 oseb kmetskega ljudstva.

— **Slomškova zveza** se je ustanovila minoli ponedeljek. Pristopilo jej je 80 učiteljev in učiteljic. „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ ima 1900 članov.

— **Premije za učitelje.** Metelkove premije za učitelje so letos prejeli gg: Anton Smerdeh. Š. Tomažič, Jos. Čerin, Leopold Punčuh. K Završnik in M Konjar. Premije za vrtnarstvo so dobili gg: V. Sadar, V. Burnik in I Žirovnik.

— **Slovenci iz Trsta in okolice** nameravajo dne 7. oktobra obiskati umetniško razstavo v Ljubljani in prirede tem povodom poseben vlak. To naznanilo je v Ljubljani obudilo veliko veselje in se že delajo priprave, da se Tržačani lepo sprejmejo

— **V cestni odbor** senožeški je deželni odbor poklical gosp. Franjo Šušo, posestnika v Senožečah in gosp. Ivana Jurco, posestnika v Bukovju; v cestni odbor ribniški je poklical dež. odbor gosp. Josipa Merherja, posestnika in trgovca v Dolenji vasi, in gosp. Antona Andolska, župana v Velikih Poljanah.

— **Efektno tombolo** s 1000 srečkami je dovolilo ministrstvo gasilnemu društvu v Kranju.

— **V novomeški okrajni šolski svet** sta bila kot zastopnika učiteljstva izvoljena gg. nadučitelj Andolšek in učitelj Matko.

— **Avstro-ogrska banka** je sklenila sezidati v Ljubljani svoje lastno poslopje in je v to svrho kupila del nekdaj Kóslerjevega vrta v Knafljevih ulicah.

— **Shod v Ribnici.** Dne 9. t. m. se je vršil ob izvanredno veliki udeležbi shod volilcev, na katerem je poročal poslanec Višnikar o delovanju dež. zbora. Poslancu se je izreklo zaupanje.

— **Državnozborske volitve na Kranjskem** se bodo vršile iz pete kurije in iz kmetskih občin neposredno in ne več po volilnih možeh Peta kurija in kmetske občine bodo volile še pred Božičem, mesta in veleposestva pa po novem letu.

— **Vipavska železnica.** Deželni odbor goriški je naročil denarnemu kreditnemu zavodu v Trstu, da takoj naloži pri prometnem denarnem zavodu na Dunaju na razpolago železniškemu ministru 100.000 gld. in to kot prispevek goriške dežele za nakup osnovnih akcij vipavske železnice.

— **Volilno gibanje** utegne postati tudi na Kranjskem prav živahno. Zlasti zanimiva bo volitev v dolenjskih mestih, ki jih je dozdaj zastopal Šuklje, in v okrajih kmetskih občin, ki sta jih zastopala poslanca Pfeifer in Vencajz.

— **Šulvereinska šola v Domžalah.** Tirolci v Domžalah se pehajo, da bi ondotno šulvereinsko šolo prevzela občina. Ta je že itak revna, sicer pa je to iz narodnostnih ozirov nedopustno in upamo, da bodo ti poskusi pri vseh poklicanih faktorjih naleteli na najodločnejši odpor.

— **Slomškova slavnost v Ljutomeru** je bila znamenita narodna manifestacija. Udeležnikov je bilo okoli 6000. Okrajni glavar Supantschitsch je dal konfiscirati zastavo celjskega Sokola Upamo, da pride to v drž zboru na razpravo.

— **Državnozborske volitve na Štajerskem** so že razpisane. Vršile se bodo v prvi polovici meseca januvarja in sicer bo volila 5. kurija dne 3. januvarja, kmetske občine dne 8 mesta in trgi dne 11., trgovinske zbornice dne 14. in veleposestvo dne 15 januvarja

„**Südsteirische Volksbank**“ so ustanovili v Gradcu. Opetovano smo že opozarjali slovensko javnost, na to nevarnost Naši zagrizeni narodni nasprotniki, ki imajo že itak vsa javna sredstva v svojih rokah in jih brezobzirno uporabljajo v neednakem boju proti nam, so zdaj organizirali celo svoj kapital z očitnim namenom, da nas čim preje, zlasti na meji, gospodarsko osužnijo. Ako hočemo zlobne nakane naših nasprotnikov preprečiti, treba, da zlasti „Naša straža“ obrne vso svojo pozornost na severno mejo in s pomočjo slovenskih

denarnih zavodov gospodarsko okrepi naš živelj, kjer je v nevarnosti, da ga požre nenasitni tujec.

— **Družba sv. Mohorja.** Število udov družbe sv. Mohorja je letos napredovalo od 78 103 na 78 596, to je: 493 udov več kakor lani! Teh 78 596 Slovencev-Mohorjanov se razdeli po posameznih škofijah in krajih tako-le: 1. Goriška nadškofija 8.610 udov, manj 294. 2. Krška škofija 6.368 udov, več 141. 3 Lavantinska škofija 25.796 udov, več 990. 4. Ljubljanska škofija 30.106 udov, manj 636. 5 Tržaško-koprska škofija 4 016 udov, več 28. 6. Sekovska škofija 564 udov, več 39. 7 Somboteljska škofija 344 udov, več 28. 8. Zagrebška nadškofija 545 udov, manj 23 9. Senjska škofija 213 udov, manj 1. 10 Poreška škofija 130 udov, več 19. 11. Djakovška škofija 62 udov, več 15. 12. Bosniška škofija 237 udov, več 10. 13. Videmska nadškofija 194 udov, manj 3. 14. Razni kraji 526 udov, več 208. 15 Amerikanci 804 udov, več 14. 16. Iz Afrike in Azije 81 udov, manj 42. Pregled nam kaže, da smo napredovali v 10 škofijah (in sicer za vkup 1492 udov), nazadovali pa v 6 škofijah (za vkup 999 udov). Lavorika gre letos lavantinski škofiji, kjer je število poskočilo za 990 udov. Vesel je napredek tudi v krški škofiji, kjer štejemo 141 udov več Po raznih krajih je narastlo število za 208 udov. Rokopisov je družbenemu odboru v tem letu došlo 76. V zadnji svoji seji je odbor sprejel sledeče: *a)* Večja dela: 1. J. M. Seigerschmied: „Pamet in vera". Apologetičen spis. 2. M Cilenšek: „Naše koristne rastline". 3. J. Koprivnik: „Umni vrtnar". *b)* Leposlovne vsebine: 1. T. M. Dovič: „Oskrbnikov sin". Povest. 2. Malograjski: „Nehvaležni sin". Povest. 3. Isti: „Miklova lipa". Povest. 4. Isti: „Pisana mati". Povest. 5 Fr. Ks. Meško: „Pripovedka". Povest. 6. Pavel Perko: „Umrla . . ." Črtica. 7. Podgoričan: „Prvi hleb". Povest. 8. Ivan Pucelj: „Kakor na kup, tako s kupa". Povest. 9. Gr. Rant: „Nesrečna človeka". 10. Ivo Trošt: „Kdor zna, pa zna". Povest. 11. Dr. J. Vošnjak: „Blagor mirnim!" Dve povesti. 12. Isti: „Ne vdajmo se!" Kratkočasnica v enem dejanju. *c)* Poučne vsebine: 1. Anton Janežič: „Najvažnejše določbe o novem davku". 2. J. M. Dovič: „Ob Prešernovi stoletnici". 3. J. Koprivnik: „Grozdni plesen". 4. Isti: „San jozeski kapar ali ščitar". 5. J. Lesar: „† Nadučitelj Jožef Raktelj". 6. Ivan Planinec: „Slovensko planinsko društvo". 7. Fr. Praprotnik: „Zasajajmo le lepa drevesa". 8. Fr. Podbor: „Gospodarske drobtinice". 9. Fr. Šegula: „Razgled po katoliških misijonih". 10. Lj. Stiasny: „Slovenska naselbina pri Vladikavkazu na Ruskem". 11. Fr. Štingl: „Zavetniki posameznih stanov". 12. Isti: „Zgodovinske črtice". 13 Isti: Iz življenja imenitnih mož". 14. Fr. Uršič: „Novi zakon o prejemščinah". 15. Dr. J. Vošnjak: „Streljanje proti toči". 16. J. B. T.: „Opatija Zatičina". *d)* Razne pesmi so poslali pesniki: Fr. Ks. Meško, Fr. Neubauer. Rad. Silvester, Ljudmila, R. Kósar.

— **Značilna beseda.** Te dni je imelo laško politično za Istro svoj občni zbor v Pazinu. Prišel je tudi istrski zastopnik pete kurije, dr. Bartoli, ki je pri ti priložnosti storil značilno izjavo: V obče zanima nas Italijane to, kar se godi v Avstriji, samo do gotove meje.

— **Cesar v Gorici.** Po najnovejši določbi, pride cesar dne 29. septembra v Gorico, na proslavo 400letnice združenja Goriško-Gradiščanske s habsburškim cesarstvom. Minoli teden so bili poklicani župani političnega okraja goriškega na glavarstvo v Gorico, kjer se jim je povedalo, da k sprejemu cesarja ne smejo priti z narodnimi zastavami.

— **Škandalozno razkritje.** Tržaški „Avanti" se poroča, da se je te dni vršila pri deželnem sodišču v Trstu kazenska obravnava proti Antonu Žerjalu radi hudodelstva protinarodnih pohotnih činov, katero hudodelstvo je izvršil dvostransko na telesu dr. Gvidona d' Angeli, odvetnika in državnega poslanca tržaškega. Žerjal je bil obsojen na 4 mesece težke, poostrene ječe. Sodni dvor je upošteval olajševalno okolnost, da je bil obtoženec izzvan od odvetnika dr. d' Angelija k nesramnemu činu. Postopanje proti dr. d' Angeliju je zastarelo, ker je prešlo od zadnjega čina že več nego pet let.

— **Umrl** je 12. t. m. v Ljubljani občespoštovani narodnjak občinski svetnik gosp. Jan Dejak, pomorski kapitan v p. in posestnik star šele 44 let. N. v m. p.!

— **Ponesrečil** je učitelj gospod Florijan Rozman iz Krškega. Na cesti blizu Radovljice je padel s kolesa, si izpahnil roko, si zlomil jedno rebro in se na glavi močno poškodoval. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

— **Pri streljanju** je ponesrečil Štefan Verbič iz Kosez. Pri nabijanju topičev se je vnel smodnik in mu pahnil v obraz. Težko poškodovanega so ga pripeljali v ljubljansko bolnico.

— **Gadje gnezdo v otroški postelji.** V neki koči pri Brezovi rebri poleg Dvora so stariši pustili svojega otroka doma v postelji. Ko se oče vrne domov vidi, da leze velika kača otroku v usta. Mož zgrabi gada in ga potegne otroku iz ust. Našli so potem še celo gnezdo s petimi gadi v tisti postelji.

— **Poboji.** V Lescah je bil zaklan 22letni Janez Primožič iz Zagoric. — Na Breznici je neki gostač dvakrat nevarno sunil z nožem hlapca Komana.

— **Nevarnega tatu** je vjel orožnik Jurca na cesti iz Lesc na Bled. Tat pravi, da se zove Mihael Milečki in da je iz Trsta. Na sumu je, da je gostilničarju Ferjančiču v Planini ukradel hranilnično knjižico za 247 K, in da je tudi več druzih tatvin izvršil. V Lescah je tat vrgel v stranišče več vitribov in hranilnično knjižico za 200 K, glasečo se na ime Jos. Legata.

— **Ogenj.** V ponedeljek zvečer je na Dol. Vrhu pri Št. Petru na Dolenjskem nekemu posestniku pogorelo vse imetje. Škode je do 12.000 kron.

— **Strossmayer-ja 50letni škofovski jubilej** bil je velikanski. Od vseh strani, koder prebivajo Slovani, došle so deputacije v Djakovo, da se poklonijo velikemu geniju in največjemu dobrotniku Slovanov. Pisem in brzojavk došlo je na tisoče. Tudi spodnje-štajerski Slovenci so bili osebno zastopani in iz Celja odposlal se je v imenu spodnje-štajerskih Slovencev telegram, ki v gorkih besedah izraža blagemu jubilarju udanost in ljubezen. Bog nam ohrani sivega starčka škofa Strossmayerja do skrajne meje človeških dni v zdravju in čilosti!

— **Umor gimnazista Winterja.** V Konicah se je vršila obravnava proti židu, kramarju Israelskemu, ki je bil obdolžen, da je pomagal umoriti 18letnega gimnazijsta Winterja, čegar truplo in deli telesa so bili najdeni na raznih krajih. Nekdo je trdil, da je videl kramarja nesti neko vrečo, v kateri je bila — kakor je trdil — glavi podobna stvar. Ker je bilo truplo brez krvi, so antisemitje naglo razbobnali, da se je zgodil zopet nov rituvalen umor. Toda Izraelski je bil docela oproščen.

— **Stekel pes med plesalci.** V ogrski vasi Mali Halmaš je priredilo rumunsko občinstvo zabavo s plesom. Ko so se plesalci pripravljali na četvorko, je planil v sobo stekel pes ter začel grizti okoli sebe. Pes je ugriznil petero oseb, katere so prepeljali v Pasteurjev zavod.

— **Možu odsekala glavo.** Mitroviški „Branik" poroča: V Subotištu je živel Simo Hadžić, kovač, s svojo ženo Smiljano v slogi in ljubezni kakih 23 let, in tekom tega časa se mu je rodila hči Mileva. Pozneje je nastalo med zakoncema večkrat nesporazmljenje, prepir in tepež. Kovač je dolžil ženo, da mu je nezvesta. Dne 3. julija sta se zopet sprla, ker Smiljane ni bilo dolgo domov. Okoli 5. ure popoludne je

šel kovač v gostilno ter se vrnil ob 2. uri ponoči pijan. Smiljana mu je celo priredila posteljo. zjutraj pa sta se začela prepirati iznova. Kovač je dejal celo, da jo ustreli, in začel je nabijati puško rekoč ženi, ki je delala peko, naj dene kruh hitro v peč, ker potem mora s sveta. Smiljana je pobegnila k sosedu Jeramiču, proseč ga, naj pomiri njenega moža. Jeremič je šel z ženo h kovaču, a besni Hadžić je zapodil oba. Med tem je poskrila Smiljana puško, vse nože in sekire ter pobegnila. Ali Simon Hadžić je našel puško ter zaklical zanjo: „Boga ti, kad se vratiš, biti češ gotova!“ Črez eno uro se je Smiljana vrnila in našla moža spečega v postelji. Šla je v kuhinjo po sekiro ter mu odsekala glavo. Zato je dobila 5 let težke ječe.

— **Najboljša madjarska umetnika** sta Hrvata Bukovac in Frangeš Rimska „Tribuna“, ki je med najodličnejšimi italijanskimi listi, piše namreč pod naslovom „L'Ungheria“ o madjarskih umetnikih na parižki razstavi ter hvali med vsemi najbolj Bukovca in Frangeša. Znano je, da je dobil Bukovac kot „madjarski“ umetnik odlikovanje na parižki razstavi. Tako znajo Madjari hrvatske talente zlorabljati za lastno slavo!

— **Blaznik v muzeju.** Iz Florence poročajo: V egipčanskem muzeju je neki nadzornik nakrat zblaznel, ranil ravnatelja Scifonija smrtno in razbil ali poškodoval več dragocenih, jako redkih stvarij, med temi neko grško vazo, ki je vredna baje $^1/_4$ milijona lir.

— **Proti dvoboju.** Ni dolgo temu, kar je bil kasiran avstrijski častnik markiz Tacoli, ker je odklonil poziv na dvoboj sklicuje se na svoja verska čustva. Častni svet časniški je spoznal, da je častnik s tem kršil stanovsko čast, pokazavši se strahopetca, ter ga je prisilil, da je odložil dostojanstvo častnika. Ta afera je delala mnogo prahu. Vzlasti po konservativnih častnikih je bilo razburjenje veliko. Sedaj pa je posegla v razpravo jako visoka oseba, Don Alfonso Bourbonski. Pisal je Tacoliju pismo, v katerem izreka, da katolik nikdar ne sme sprejeti poziva na dvoboj. Ali on obsoja tudi nekatolika, ako se je dvobojeval, ker je dvoboj sploh barbaričen običaj, vreden divjakov, a nevreden civilizacije. Don Alfonso je uverjen, da se bo čez sto let o tako imenovanih „častnih aferah“ govorilo z istim uspehom, kakor se govori o tako imenovanih „božjih sodbah“ srednjega veka. Govorilo se bode: Ali so bili ti ljudje res sužnji brez vsake duševne nezavisnosti, da so se pokorili taki, od nikogar sankcijonirani, surovi neumnosti? Žalostno je misliti, da mnogi ljudje, ki stoje na zadostni višini napredka sedanjega časa, bi mogli umeti, da je dvoboj istotako smešen kakor junaštva don Kišota, da ti ljudje inteligenco sramotno silijo v jarem manjšine in si trepetaje dajejo obešati ključavnico na usta. To ni insubordinacija, ampak sledimo le zakonu, ako protestujemo proti kaki zlorabi. Don Alfonso vprašuje tudi, ali je res to dokaz posebnega junaštva, ako gre kdo v dvoboj, ker mora, prisiljen v to od tovarišev, in ker ve, da bo sicer izključen iz občevanja ž njimi, ali pa da ga celo postavijo na ulico? Pred alternativo je: ali umoriti, ali se dati umoriti, ali pa uničiti svojo eksistenco. To je žalostna alternativa. Resničen pogum je — zaključuje don Alfonso — kar je storil markiz Tacoli.

— **Knez črnogorski v nevarnosti.** Ko je bival knez Nikola v italijanski luki Bari, je dobil za stražnika policijskega komisarja Veranica Komisar je moral od daleč spremljati kneza povsod in skrbeti, da se mu kaj ne zgodi. Skrb za varstvo in velika odgovornost pa sta komisarju zmešali glavo. Ko je šel knez v luko na sprehod, je komisar nakrat zblaznel ter začel kričati, kazaje na kneza: „K meni, tri, štirje možje! Vrzimo tega starca v morje!“ Knez je prebledel in potegnil meč. Množica pa je zgrabila blaznika in ga odvedla na policijo.

— **Nesreča z dobitkom.** Dobitek je pripravil na beraško palico nekega nemškega brodarja. Mož je živel v precej dobrih razmerah, ko je nakrat zadel glavni dobitek na srečko štev. 18.427 v znesku 40 000 mark, poslal je srečko na monakovsko banko v navadnem pismu in dal na pismo tudi navadno znamko za 10 pfenigov. Monakovska banka, ki je imela nalogo izplačevanja dobitkov, ni brodarju nič odgovorila, in ko je brodar vprašal, kaj je z njegovim glavnim dobitkom, odgovorilo se mu je, da banka njegove srečke ni dobila v roke. Brodar je tožil banko, a zgubil je pravdo v vseh instancah. Zgubil pa pri tem ni samo srečke, ampak zapravil je s pravdo toliko, da so mu nedavno prodali hišo in brod ter je srečni loterist sedaj navaden berač.

— **Najglobokejše mesto na Oceanu.** Ko so preiskovali morsko dno, je našel američanski kabel-parnik „Nero“ med Juam in Midway v filipinskem arhipelju globočine 9636 in 9435 m. Najglobočeje mesto, katero so do zdaj poznali, znaša 9427 metrov in leži severovzhodno od Nove Zelandije in vzhodno od kermandeških otokov.

— **Morska kača.** „Amerikanski Slovenec“ poroča z dne 14. m. m.: Danes se je prikazala pri Kingston prava morska kača. Ljudje so jo opazili, ko je držala svojo grozno glavo iz vode. Pravijo, da je oblika njene glave telečja, njene oči so bistre in ognjene, na vsaki strani gobca pa ima velike goste brke. Glava in vrat imata sivo barvo. Kača je jako hitra plavalka Najbrže pa je to kaka velikanska morska jegulja. Po našem mnenju pa je bila najbrž kaka — časnikarska raca.

— **»Slovenski Sokol« v Ameriki.** Poroča se iz Leadville (Colo): Tukaj smo ustanovili društvo „Slovenski Sokol“, „Slovenic American Eagle Club“, ki vzlic slabim časom še precej dobro napreduje. V „Slovenskem Sokolu“ nas je zbranih nad 50 čvrstih slovenskih mladeničev, ki skupno gojimo telovadbo in delujemo po svojih močeh, da oživimo narodno zavednost med rojaki. Predsednik in ustanovitelj „Sokola“ je gosp. Vekoslav Kostelec, doma iz Fužin na Dolenjskem ter se je že mnogo trudil in mnogo žrtvoval za slovensko stvar v Ameriki. Tukaj je dosti slovenskih rojakov. Ti delajo večinoma v rudotopilnicah, kjer zaslužijo po dva do pet dolarjev na dan. Mnogo jih je tudi v rudokopih, v katerih pa je delo radi vode silno težavno. V okolici pa je tudi kakih 50 rudokopov, kjer kopljejo zlato. Naši slovenski rojaki pa niso samo delavci. Nekateri so tako srečni, da imajo lastne rudokope. Prvi med njimi je gosp. Josip Golob, doma iz Semiča, ki ima po občni sodbi že več kakor milijon goldinarjev premoženja. Tudi marsikateri drugi je že našel srečo pod zemljo. Leadville je jedno najvišjih mest v Ameriki, leži namreč 12 000 čevljev nad morjem, v velikem jarku nepreglednih „Rocky Mountain“ ali kamenitih gorâ Naj bi „Slovenski Sokol“ v teh slavnih gorah zbiral pod svojo zastavo vse slovenske rojake, ki se tam nahajajo in naj budi in krepi v njih narodno zavednost, da ostanejo zvesti svojim slovenskim materam in svojemu slovenskemu narodu.

— **Življenje Slovencev v Severni Ameriki.** „Amerikanski Slovenec“ ima iz mesta Leadville v pokrajini Dakoti države Colombija sledeče zanimivo poročilo: „Katoličanov nas je tukaj kakih 25 družin. Imamo svojo cerkev in pa tudi katoliško šolo. Slovencev nas je samo pet v tem kraju. Gosp. Mihael Černič, doma iz Debrce na Dolenjskem, je že star tukajšen naseljenec ter ima tudi veliko prodajalno z mešanim blagom. Pri trgovini mu pomagata M. Lukanič in J. Tomec, doma iz Dragatuša. Gosp. Št. Radovič ima tukaj izvrsten hotel, kjer se obilni tujci čutijo kakor doma. Znano vam je že tudi gotovo, da je naša Dakota „Prohibition State“, t. j. da se v nji ne sme točiti nobena opojna pijača. Gosp. Math. Vertin okrepčuje žejne z „icecold lemonade“ in drugimi mrzlimi pijačami in smodkami. Delavci so bili in so še vedno jako redki; plača je po dva dolarja na dan.“

Loterijske srečke

V Lincu dne 7. septembra t. l.: 8, 9, 50, 48, 5.
V Trstu dne 7. septembra t. l.: 60, 10, 9, 52, 13.
V Pragi dne 12. septembra t. l.: 74, 83, 87, 86, 22.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 14. septembra 1900. Pšenica K 8.— h, rž K 6 80 h, ječmen K 6 — h, oves K 6.20 h, ajda K 8.— h, proso K 7.— h, turšica K 7.20 h, leča K 10 — h, fižol K 11.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

28

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (2—10)

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po **5 litrov** likerjev: **Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel** po **80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjevec, Alaš, Alpski liker** po **85 kr.** in **Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker** po **95 kr.** Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju **10 kr. več.** Vsaki pošiljatvi pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga mnogo ceneje. (10—25)

Anton Rukavina
Trst. Via Belvedere št. 23.

Za bolne v želodcu!

Vsem tistim, kateri so se skozi prehlajenje ali preobilno jed, ali s težko prebavljivo, prevročo ali mrzlo jed ali neredno življenje, želodečno bolezen nakopali kakor: **želodečni katar, želodečni krč, želodečni bol, težko prebavanje ali želodečno zazližanje,** se jim tu dobro domače sredstvo priporoča, kateri izvrstni zdravilni učinek je vže mnogo let izkušenj. To je znano

prebavno in kričistilno sredstvo,

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je iz izborno zdravilnih zelišč z dobrim vinom pripravljeno ter vtrdi in poživi celi človeški prebavni organizem, brez da bi to kakšno čistilno sredstvo bilo. Zeliščno vino odstrani vsa motenja v krvi in čisti vse slabe snovi v krvi, ki bolezni provzročujejo, in deluje na prenovitev zdrave krvi.

Pri pravočasni rabljivosti tega zeliščnega vina, se vsaki želodečni bol kar v kali zatre. Zatorej bi se pred vsem drugim močnim in razjedljivim sredstvom. Ni le zdravju škodujejo, rabilo. Vsa znamenja kroničnega (zastarenega) želodečnega bola so: **glavobol, riganje, zgaga, napenjanje, slabosti z bljuvanjem,** katera vže po kratkem povživanju tega vina prenehajo.

Zabasanje in temu slabi nasledki, kot **tesnoba, kolika, srčno bitje, pomanjkanje spanja, naliv krvi v jetra, vranica** in **v čreva,** se skozi to zeliščno vino hitro in na lahek način odpravi, ker vse slabi snovi iz želodča in črev odstrani.

Suhi bledi obraz, pomanjkanje krvi, slabost, so znamenja slabega prebavanja, slabe krvi in bolnih jeter. Pri popolnem **slabem teku, razdražljive oslabelosti** in **slabem čutu,** kakor **vednem glavobolu** in **pomanjkanju spanja,** odmrjejo taki bolniki počasi pa gotovo. Zeliščno vino pa dá oslabelemu životu **novo moč.**

Zeliščno vino povzdigne tek, povspeši prebavljenje in reditev, ter preosnovi in pospeši in zboljšuje napravo krvi, poživi vzdražene živce in preskrbi bolniku nove moči in novo življenje Mnogobrojna priznanja in pohvalna pisma potrjujejo vse to.

Zeliščno vino se dobiva v steklenicah po **1 gld. 50 kr.** in **2 gld.** v lekarnah v Ljubljani, Litiji, Kamniku, Škofji Loki, Kranju, Radovljici, Idriji, Tolminu, Trebnjem, Novem mestu, Ribnici, Kočevju, Metliki, Črnomlju, Postojini, Ajdovščini, Vipavi, Celju, Sežani, Trstu itd., kakor v vseh lekarnah v Avstro-Ogerskem. Tudi razpošiljajo 3 ali več steklenic po izvirnih cenah na vse kraje Avstro-Ogerske

Proti ponarejanju se svari!

Zahteva naj se izrecno
Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Moje zeliščno vino ni nobeno tajno sredstvo, taisto obstoji iz: Malaga vino 450,0, vinsko žganje 100,0, glicerin 100,0, rudeče vino 240,0, jerebinkovi sok 150,0, češnov sok 320,0, mana 30,0, sladki janež, janež, helenska korenina, amerikanska krepostna korenina. svedrec, kalmus 10,0. Vse to je skupno.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.